

OKUL PSİKOLOJİK DANIŞMANLARININ HİZMET İÇİ EĞİTİM İHTİYAÇLARININ BELİRLENMESİ

Prof. Dr. Mehmet Güven
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi
mehmetguven@gazi.edu.tr

Arş. Gör. Sabire Kılıç
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi
sabirebahar@hotmail.com

Arş. Gör. Yunus Hayran
Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi
y_hayran33@hotmail.com

Arş. Gör. Baki Büyüksevindik
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi
baki.sevindik@gmail.com

Özet

Eğitim sürecinin önemli bir ögesi olan öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin desteklenmesi ve onlara kendilerini geliştirme fırsatlarının sunulması, eğitimde istenilen sonuçlara ulaşmada katkı sağlayıcı olacaktır. Bu amaçla belirli aralıklarla hizmet içi eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi çok önemlidir. Hizmet içi eğitim programlarının etkililiği ve verimliliği için de bu programların, öğretmenlerin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının belirlenerek hazırlanması gerekir. Bu nedenle bu çalışmada, okul psikolojik danışmanlarının hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, betimsel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılarak yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen bir anket kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara ilinde görev yapmakta olan 382 okul psikolojik danışmanı oluşturmuştur. Toplanan verilerin analizinde frekans, yüzde, t-testi ve tek yönlü varyans analizi teknikleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, okul psikolojik danışmanlarının okul rehberlik programının hazırlanması, öğrenciyi tanıma teknikleri, danışmanlık becerileri, öğrencilerin davranış problemleri ve uyum güçlükleri, özel eğitim, mesleki, eğitsel ve kişisel rehberlik alanlarıyla ilgili konularda çeşitli düzeylerde hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Okul danışmanlığı, hizmet içi eğitim, eğitim ihtiyaçları, rehberlik hizmetleri.

THE INVESTIGATION ABOUT IN-SERVICE TRAINING NEEDS OF SCHOOL COUNSELORS

Abstract

Teachers are one of the most crucial components in the educational system. In reaching educational goals, it is important to provide beneficial services to support teachers' occupational developments. In this respect, in-service training programs should be based on the investigations about the needs of the teachers. For this purpose, this study aims to investigate in-service training needs of school counselors. In the study, survey design is used as one of the descriptive models. The survey designed by the investigators is used. The sample of the study includes 382 school counselors working in Ankara. In the data analysis process, frequency analysis, percentage, t-test, one way anova are used. Study found out that the school counselors need in-service training programs about the topics of preparing the school guidance program, techniques to identify students,

counseling skills, student behavior and adaptation problems, special education, vocational, educational and personal guidance areas.

Keywords: School counseling, in-service training, training needs, guidance services.

GİRİŞ

Eğitimde istenilen sonuçlara ulaşmak için eğitimin temel öğelerinden biri olan öğretmenlere sürekli olarak yenileşme imkânının verilerek gelişmelerinin desteklenmesi, bu amaçla hizmet içi eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi ve düzenlenecek hizmet içi eğitim programlarının bilimsel olarak ele alınıp yürütülmesi gerekmektedir (Erişen, 1998: 41). Eğitim ihtiyacı, personel tarafından işin veya hizmetin yerine getirilmesinde gerekli bilgi, beceri ve davranışlar bakımından duyulan eksiklik ve gereklilik olarak tanımlanabilir. Eğitim ihtiyacının belirlenmesi ise hizmet içi eğitim planının birim, içerik ve amaçları konusunda karar verilmesi için gerekli bilgilerin sağlanması açısından hayati önem taşımaktadır (Çevikbaş, 2002; Kalkandelen, 1979). Aksi halde, hizmet içi eğitim etkinliklerinin amacına ve ihtiyaca uygun yapılmaması önemli bir sınırlılıktır (Taymaz, 1997). Hizmet içi eğitim etkinliklerinin kurumsal ve bireysel boyutta istenen yararları sağlayabilmesi için, örgütün ve çalışanların eğitim ihtiyaçlarının saptanmış olması gerekir (Pehlivan, 1997). Yapılan çalışmalar hizmet içi eğitim tasarlamanın en önemli kısmının ihtiyaçların belirlenmesi olduğu fikrinde birleşmektedir ve hizmet içi eğitim programlarının öğretmenlerin ihtiyaçları doğrultusunda düzenlenmemesinin eğitimlerin yeterince amacına ulaşamamasına neden olduğunu göstermektedir (Gökdere ve Çepni, 2004).

Çağdaş eğitimde okul; öğretim, yönetim ve öğrenci kişilik hizmetlerinin birleşiminden oluşmaktadır. Okullarda öğrenci kişilik hizmetleri içinde yer alıp kendine özgü bir faaliyet grubu olan rehberlik hizmetleri, doğrudan bireyi hedef alan ve bireye yardımcı amaç edinen etkinlikler bütünüdür. Psikolojik danışma faaliyetleri de kişiye yardımcı hedefleyen, rehberlik hizmetleri içinde yer alan, farklı yöntem, özel teknik ve beceri gerektiren psikolojik yardım hizmetlerini içermektedir (Gündüz, 2008). Okullarda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini yürüten rehber öğretmenler lisans eğitimleri sürecinde çeşitli bilgi ve beceriler kazanmış olmakla birlikte mesleği uygulama aşamasında çok geniş bir yelpazedeki sorunlarla ilgilenmek durumunda oldukları için bazı konularda bilgi ve beceri eksikliği duyabilmektedirler. Bu konuda yapılan bazı araştırmalar rehber öğretmenlerin hizmet içi eğitime ihtiyaç duyabileceklerini ortaya koymaktadır. Örneğin Pişkin (2006) okullarda sunulan rehberlik servisi hizmetlerinin nicelik ve nitelik açısından yetersiz olduğunu, meslek elemanlarının kimlik arayışının sürdüğünü ifade etmektedir. Rehberlik ve psikolojik danışma alanında çalışanların yaşadıkları mesleki sorunları, kendilerini yeterli ve yetersiz hissettikleri alanları, lisans eğitimlerinin niteliğine ilişkin değerlendirmelerini inceleyen Tuzgöl-Dost ve Keklik (2012), alanda çalışanların büyük çoğunluğunun özellikle süpervizyon ve uygulama bakımından aldıkları lisans eğitiminin yetersiz olduğunu düşündüklerini saptamışlardır.

Bütün bunlar göz önünde bulundurulduğunda okullardaki rehberlik servislerinin daha verimli ve yararlı olması açısından rehber öğretmenlere verilen ya da verilecek olan hizmet içi eğitim faaliyetlerinin sistematik ve ihtiyaca yönelik olması gerektiği anlaşılmaktadır. Bu araştırmanın amacı; Ankara İli Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda çalışmakta olan okul psikolojik danışmanlarının (rehber öğretmenlerin) hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1) Okullarda çalışan psikolojik danışmanların (rehber öğretmenlerin); okul rehberlik programının hazırlanması, öğrenciyi tanıma teknikleri, Psikolojik danışmanlık becerileri, Mesleki rehberlik, Eğitsel rehberlik, Kişisel sosyal rehberlik, konsültasyon (müşavirlik), özel eğitim ve kaynaştırma, davranış problemleri konuları ile ilgili hizmet içi eğitim ihtiyaçları hangi düzeydedir?
- 2) Okullarda çalışan psikolojik danışmanların (rehber öğretmenlerin) yukarıda belirtilen alanlardaki hizmet içi eğitim ihtiyaçları; cinsiyet, mezun olunan lisans programı, öğrenim durumu, mesleki kıdem, görev yapılan okul kademesi, görev yapılan okuldaki öğrenci sayısı, beraber çalışılan rehber öğretmen sayısı değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?
- 3) Okullarda çalışan psikolojik danışmanların (rehber öğretmenlerin) hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılım durumları, eğitimlerin gerçekleştirilmesini istedikleri dönemler, eğitim yerleri ve sağlayıcıları hakkındaki görüş ve önerileri nelerdir?

YÖNTEM

Bu kısımda araştırmacının modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntemler açıklanmıştır.

Araştırmanın Türü

Bu araştırmada Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda çalışmakta olan okul psikolojik danışmanlarının (rehber öğretmenlerin) hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi amacıyla betimsel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama yöntemi genel olarak bir evrenin kendine has özelliklerini anlayabilmek için yürütülen bilimsel araştırma yöntemidir (Johnson ve Christensen, 2000).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, Ankara ilinin Altındağ, Çankaya, Etimesgut, Gölbaşı, Keçiören ve Mamak ilçelerindeki ilköğretim, ortaokul ve liselerin rehberlik servislerinde çalışan okul rehber öğretmenlerinden çalışmaya katılmaya gönüllü olan ve rehberlik ve psikolojik danışmanlık (%64,4), eğitimde psikolojik hizmetler (%19,6) ve Psikoloji (%9,7) lisans programlarından mezun toplam 382 katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırmaya katılan okul psikolojik danışmanlarının %79,5'i kadın, %20,5'i erkek ve %81,6'sı lisans, %17,1'i, yüksek lisans, %1,3'ü doktora mezundur ve %5'i anaokulunda, %31'i ilköğretimde, %27,9'u ortaokulda ve %36,1'i lise kademesinde görev yapmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, veri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen 'Okul Psikolojik Danışmanlarının (Rehber Öğretmen) Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçlarını Belirleme Anketi' kullanılmıştır. Anket toplamda üç bölümden oluşmakta olup birinci bölümde kişisel bilgiler, ikinci bölümde hizmet içi eğitim konuları, üçüncü bölümde ise hizmet içi eğitim etkinliklerinin sunumuna yönelik sorular bulunmaktadır. Anket formu 'İhtiyacım Yok', 'Biraz İhtiyacım Var', 'İhtiyacım Var' ve 'Çok İhtiyacım Var' derecelendirme seçeneklerini içeren dörtlü Likert tipi şeklinde oluşturulmuştur. Anketin yönergesinde anket maddelerinde belirtilen konulardan hangilerine ihtiyaç duydukları rehber öğretmenlere sorulmuş ve duyulan ihtiyacın önem derecesini işaretlemeleri istenmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma ile ilgili uygulamalar tamamlandıktan sonra araştırmada elde edilen veriler SPSS 22.0 (Statistical Package for Social Sciences) programına aktararak çözümlenmiştir. Katılımcılardan toplanan verilerin analizinde frekans, yüzde, t-testi ve tek yönlü varyans analizi tekniklerinden yararlanılmıştır.

BULGULAR

Bu araştırmada Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda çalışmakta olan okul psikolojik danışmanlarının (rehber öğretmenlerin) hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda araştırmada elde edilen bulgular alt problemlerin sırasına göre aşağıda verilmiştir.

Okul Psikolojik Danışmanlarının (Rehber Öğretmenlerin) Hizmet İçi Eğitime İhtiyaç Duydukları Konulara İlişkin Bulgular

Aşağıda okul psikolojik danışmanlarının okul rehberlik programının hazırlanması, öğrenciyi tanıma teknikleri, danışmanlık becerileri, öğrencilerin davranış problemleri ve uyum güçlükleri, özel eğitim, mesleki, eğitsel ve kişisel rehberlik alanlarıyla ilgili konularda ne derece hizmet içi eğitime ihtiyaç duyduklarına yönelik bulgular yer almaktadır.

Tablo 1: Okul psikolojik danışmanlarının okul rehberlik programının hazırlanmasına yönelik hizmet içi eğitim ihtiyaçları ve bu konulardaki ihtiyaç düzeyleri

A Okul rehberlik programının hazırlanmasıyla ilgili aşağıda belirtilen konularda hizmet içi eğitime ne derecede ihtiyaç duyuyorsunuz?	İhtiyacım yok		Biraz ihtiyacım var		İhtiyacım var		Çok ihtiyacım var	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1 Okul rehberlik programının hazırlanmasında öğrencilerin rehberlik ihtiyaçlarının belirlenmesi	252	66,0	77	20,2	45	11,8	8	2,1
2 Yıllık okul PDR programının hazırlanması veya uyarlanması	261	68,3	81	21,2	31	8,1	9	2,4
3 Okul rehberlik programının değerlendirilmesi	264	69,1	76	19,9	35	9,2	7	1,8
4 Sınıf rehberlik çalışmalarının planlanmasında sınıf rehber öğretmenlerine yardımcı olma	257	67,3	86	22,5	33	8,6	6	1,6

Tablo 1’de, okul psikolojik danışmanlarının okul rehberlik programının hazırlanması kategorisinde hizmet içi eğitime en fazla ihtiyaç duydukları konunun, okul rehberlik programının hazırlanmasında öğrenci ihtiyaçlarının belirlenmesi olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Okul psikolojik danışmanlarının öğrenciyi tanıma tekniklerine yönelik hizmet içi eğitim ihtiyaçları ve bu konulardaki ihtiyaç düzeyleri

B Öğrenciyi tanıma teknikleriyle ilgili aşağıda belirtilen konularda hizmet içi eğitime ne derecede ihtiyaç duyuyorsunuz?	İhtiyacım yok		Biraz ihtiyacım var		İhtiyacım var		Çok ihtiyacım var	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1 Zeka testleri (Wisc-R, Wechsler, KaufmanBrief vb.)	62	16,2	37	9,7	163	42,7	120	31,4
2 Kişilik testleri	72	18,8	67	17,5	160	41,9	83	21,7
3 İlgili Envanterleri	110	28,8	82	21,5	122	31,9	68	17,8
4 Dikkat testleri	75	19,6	65	17,0	158	41,4	84	22,0
5 Test dışı teknikler (gözlem, otobiyografi, sosyometri, anket vb.)	219	57,3	57	14,9	68	17,8	38	9,9
6 Drama ve oyun	85	22,3	69	18,1	134	35,1	94	24,6

Okul psikolojik danışmanlarının öğrenciyi tanıma tekniklerine yönelik olarak en fazla zekâ testlerine yönelik hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları bulunmuştur.

Tablo 3: Okul psikolojik danışmanlarının psikolojik danışmanlık becerilerine yönelik hizmet içi eğitim ihtiyaçları ve bu konulardaki ihtiyaç düzeyleri

C Psikolojik danışmanlık becerileriyle ilgili aşağıda belirtilen konularda hizmet içi eğitime ne derecede ihtiyaç duyuyorsunuz?	İhtiyacım yok		Biraz ihtiyacım var		İhtiyacım var		Çok ihtiyacım var	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1 Bireysel psikolojik danışma ilke ve teknikleri	185	48,4	120	31,4	57	14,9	20	5,2
2 Grupla psikolojik danışma ilke ve teknikleri	143	37,4	129	33,8	87	22,8	23	6,0
3 Belirli bir kurama dayalı terapi teknik ve becerileri (Çözüm Odaklı, Gestalt, Birey merkezli, Bilişsel Davranışçı terapi vb.)	58	15,2	107	28,0	155	40,6	62	16,2
4 Psikoöğütsel grup uygulamaları	85	22,3	108	28,3	140	36,6	49	12,8
5 Travmatik yaşantılara müdahale yöntemleri (Kriz, doğal afet, yas, taciz, boşanma vb. durumlar için)	82	21,5	111	29,1	126	33,0	63	16,5
6 Yasal sorumluluklar ve etik ilkeler	155	40,6	106	27,7	80	20,9	41	10,7

Tablo 3’de, okul psikolojik danışmanlarının psikolojik danışmanlık becerilerine yönelik en fazla belirli bir kurama dayalı terapi teknik ve becerileri konusunda hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları görülmektedir.

Tablo 4: Okul psikolojik danışmanlarının mesleki rehberliğe yönelik hizmet içi eğitim ihtiyaçları ve bu konulardaki ihtiyaç düzeyleri

D Mesleki Rehberlik(Kariyer Danışmanlığı) ile ilgili aşağıda belirtilen konularda hizmet içi eğitime ne derecede ihtiyaç duyuyorsunuz?	İhtiyacım yok		Biraz ihtiyacım var		İhtiyacım var		Çok ihtiyacım var	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1 Meslek seçiminin önemi ve meslek seçiminde dikkat edilmesi gerekenler	216	56,5	106	27,7	49	12,8	11	2,9
2 Kariyer Danışmanlığı yaklaşımları ve teknikleri	143	37,4	122	31,9	98	25,7	19	5,0
3 Giriş/Geçiş Sınavları(TEOG, YGS, LYS vb.)	184	48,2	109	28,5	68	17,8	21	5,5
4 İş ve meslekler bilgisi	184	48,2	123	32,2	63	16,5	12	3,1
5 Meslek seçimi ve tercihi konusunda yararlanılabilecek ölçekler ve teknoloji kullanımı	133	34,8	128	33,5	94	24,6	27	7,1

Okul psikolojik danışmanlarının mesleki rehberliğe ilişkin olarak en fazla meslek seçimi ve tercihi konusunda yararlanılabilecek ölçek ve teknoloji kullanımı konusunda hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları bulunmuştur.

Tablo 5: Okul psikolojik danışmanlarının eğitsel rehberliğe yönelik hizmet içi eğitim ihtiyaçları ve bu konulardaki ihtiyaç düzeyleri

E Eğitsel Rehberlikle ilgili aşağıda belirtilen konularda hizmet içi eğitime ne derecede ihtiyaç duyuyorsunuz?	İhtiyacım yok		Biraz ihtiyacım var		İhtiyacım var		Çok ihtiyacım var	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1 Etkili ve Verimli ders çalışma yolları	276	72,3	69	18,1	31	8,1	6	1,6
2 Başarı ve motivasyon	247	64,7	83	21,7	43	11,3	9	2,4
3 Anlayarak hızlı okuma	139	36,4	125	32,7	101	26,4	17	4,5
4 Dikkat artırma yolları	146	38,2	102	26,7	100	26,2	28	7,3
5 Zamanı etkili ve verimli kullanma	240	62,8	81	21,2	46	12,0	15	3,9
6 Eğitsel yöneltme ve yerleştirme	205	53,7	105	27,5	55	14,4	17	4,5

Okul psikolojik danışmanlarının eğitsel rehberliğe ilişkin olarak en fazla anlayarak hızlı okuma konusunda hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları bulunmuştur.

Tablo 6: Okul psikolojik danışmanlarının kişisel - sosyal rehberliğe yönelik hizmet içi eğitim ihtiyaçları ve bu konulardaki ihtiyaç düzeyleri

F Kişisel-Sosyal Rehberlikle ilgili aşağıda belirtilen konularda hizmet içi eğitime ne derecede ihtiyaç duyuyorsunuz?	İhtiyacım yok		Biraz ihtiyacım var		İhtiyacım var		Çok ihtiyacım var	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1 Öfke ve öfke kontrolü	148	38,7	106	27,7	98	25,7	30	7,9
2 Çatışma çözme becerileri ve arabuluculuk eğitimi	137	35,9	108	28,3	105	27,5	32	8,4
3 Etkili iletişim ve beden dili	202	52,9	92	24,1	68	17,8	20	5,2

4	Özgüven geliştirme	159	41,6	97	25,4	92	24,1	28	7,3
5	Stres ve stresle başa çıkma	165	43,2	110	28,8	78	20,4	29	7,6
6	Kaygı ve kaygı ile başa çıkma	150	39,3	111	29,1	91	23,8	30	7,9
7	Karar verme becerisi geliştirme	161	42,1	104	27,2	90	23,6	27	7,1
8	Problem çözme becerileri	170	44,5	97	25,4	89	23,3	26	6,8
9	Kendini tanıma ve farkındalık geliştirme	166	43,5	100	26,2	86	22,5	30	7,9

Okul psikolojik danışmanlarının kişisel sosyal rehberliğe ilişkin olarak en fazla çatışma çözme becerisi konusunda hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları bulunmuştur.

Tablo 7: Okul psikolojik danışmanlarının konsültasyona (müşavirlik) yönelik hizmet içi eğitim ihtiyaçları ve bu konulardaki ihtiyaç düzeyleri

G	Konsültasyon (Müşavirlik) çalışmalarıyla ilgili aşağıda belirtilen konularda hizmet içi eğitime ne derecede ihtiyaç duyuyorsunuz?	İhtiyacım yok		Biraz ihtiyacım var		İhtiyacım var		Çok ihtiyacım var	
		f	%	f	%	f	%	f	%
1	Konsültasyon modelleri ve yöntemleri	131	34,3	125	32,7	107	28,0	14	3,7
2	Konsültasyon çalışmalarının planlanması	148	38,7	118	30,9	102	26,7	14	3,7
3	Okul yönetimine yönelik konsültasyon çalışmaları	149	39,0	122	31,9	96	25,1	15	3,9
4	Öğretmenlere yönelik konsültasyon çalışmaları	150	39,3	120	31,4	96	25,1	16	4,2
5	Velilere yönelik konsültasyon çalışmaları	166	43,5	115	30,1	84	22,0	17	4,5

Okul psikolojik danışmanlarının konsültasyon hizmetleri alanında daha çok konsültasyon model ve yöntemleri hakkında hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları görülmektedir.

Tablo 8: Okul psikolojik danışmanlarının özel eğitim ve kaynaştırmaya yönelik hizmet içi eğitim ihtiyaçları ve bu konulardaki ihtiyaç düzeyleri

H	Özel eğitim ve kaynaştırmayla ilgili aşağıda belirtilen konularda hizmet içi eğitime ne derecede ihtiyaç duyuyorsunuz?	İhtiyacım yok		Biraz ihtiyacım var		İhtiyacım var		Çok ihtiyacım var	
		f	%	f	%	f	%	f	%
1	Kaynaştırma eğitim programlarının (BEP ve BÖP vb.) hazırlanması ve geliştirilmesi	169	44,2	121	31,7	69	18,1	23	6,0
2	Özel eğitime gereksinimi olan öğrencileri tanıma	175	45,8	129	33,8	56	14,7	22	5,8
3	Özel eğitime gereksinimi olan öğrencilere yönelik sevk ve yönlendirme çalışmaları	213	55,8	103	27,0	48	12,6	18	4,7
4	Özel eğitime gereksinimi olan öğrencilere yönelik rehberlik etkinlikleri	157	41,1	129	33,8	72	18,8	24	6,3
5	Özel eğitime ihtiyaç duyan öğrenci velilerine yönelik rehberlik çalışmaları	180	47,1	117	30,6	62	16,2	23	6,0
6	Özel eğitime ihtiyaç duyan öğrenciler hakkında öğretmenlere yönelik rehberlik çalışmaları	175	45,8	120	31,4	64	16,8	23	6,0

Okul psikolojik danışmanlarının özel eğitim konularına ilişkin olarak en fazla özel eğitime gereksinimi olan öğrencilere yönelik rehberlik faaliyetleri konusunda hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları görülmektedir.

Tablo 9: Okul psikolojik danışmanlarının davranış problemleri ile ilgili konulara yönelik hizmet içi eğitim ihtiyaçları ve bu konulardaki ihtiyaç düzeyleri

1 Davranış problemleri, uyum güçlükleri, madde bağımlılığı, problemli internet kullanımı vb. konular ile ilgili hizmet içi eğitime ne derecede ihtiyaç duyuyorsunuz?	İhtiyacım yok		Biraz ihtiyacım var		İhtiyacım var		Çok ihtiyacım var	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1 Bağımlılık (İnternet, sigara, madde, alkol bağımlılığı vb.)	246	64,4	65	17,0	49	12,8	22	5,8
2 Zorbalık (Akran zorbalığı, siber zorbalık vb.) ve şiddet	162	42,4	100	26,2	86	22,5	34	8,9
3 Davranış problemleri (çalma davranışı, yalan söyleme, tırnak yeme, altını ıslatma vb.) ve uyum güçlükleri	108	28,3	134	35,1	102	26,7	38	9,9
4 İntihar	87	22,8	117	30,6	124	32,5	54	14,1

Tablo 9’da, okul psikolojik danışmanlarının davranış problemleri ve uyum güçlükleri konularına ilişkin olarak en fazla intihar ve davranış problemleri konularında hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları görülmektedir.

Okul Psikolojik Danışmanlarının (Rehber Öğretmenlerin) İhtiyaç Duydukları Hizmet İçi Eğitim Alanlarının Belirli Değişkenlere Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular

Aşağıda okul psikolojik danışmanlarının hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları konuların cinsiyet, mezun olunan lisans programı, mesleki kıdem, görev yapılan okul kademesi ve görev yapılan okulun bulunduğu ilçeye göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin elde edilen bulgular verilmiştir.

Tablo 10: Okul Psikolojik Danışmanlarının Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı Puanlarının Cinsiyete Göre T-testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	x	ss	sd	t	p
Okul Rehberlik Programının Hazırlanması ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Erkek	78	5,6026	2,65965	378	-,743	,458
	Kadın	302	5,8511	2,62871			
Öğrenciyi Tanıma Teknikleri ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Erkek	78	13,8162	4,58138	378	-2,402	,017
	Kadın	302	15,3263	5,03938			
Psikolojik Danışmanlık Becerileri ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Erkek	78	13,1410	5,08301	378	-,073	,942
	Kadın	302	13,1841	4,51943			
Mesleki Rehberlik ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Erkek	78	8,6332	3,81483	378	-1,392	,165
	Kadın	302	9,3083	3,81892			
Eğitsel Rehberlik ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Erkek	78	9,2466	3,91592	378	-2,144	,033
	Kadın	302	10,4073	4,34632			
Kişisel-Sosyal Rehberlik ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Erkek	78	15,5751	7,65860	378	-2,497	,013
	Kadın	302	18,0764	7,94615			
Konsültasyon ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Erkek	78	9,4953	3,60953	378	-,512	,609
	Kadın	302	9,7715	4,40085			
Özel Eğitim ve Kaynaştırma ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Erkek	78	9,8253	4,12222	378	-2,108	,036
	Kadın	302	11,1474	5,12606			
Davranış Problemleri ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Erkek	78	7,6579	3,22105	378	-1,396	,164
	Kadın	302	8,2366	3,27510			

Tablo 10’da, okul psikolojik danışmanlarının öğrenciyi tanıma teknikleri ($t(378)=2.40$, $p<.01$), eğitsel rehberlik ($t(378)=2.14$, $p<.01$), kişisel sosyal rehberlik ($t(378)=2.49$, $p<.01$) ve özel eğitim konularındaki ($t(378)=2.10$, $p<.01$), hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir. Bu konularda kadın psikolojik danışmanların hizmet içi eğitim ihtiyaçları, erkek psikolojik danışmanlara göre daha fazladır.

Tablo 11: Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı Puanlarının Kıdeme Göre Betimsel İstatistikleri

	Kıdem	n	x	ss
Okul Rehberlik Programının Hazırlanması ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	0-3 Yıl	42	8,3571	3,48391
	4-7 Yıl	56	5,8750	2,49408
	8-11 Yıl	35	6,0286	2,65115
	12-15 Yıl	54	4,9982	1,67112
	16-19 Yıl	84	5,1959	2,08862
	20-23 Yıl	50	5,7000	2,83023
	24 ve üstü yıl	57	5,5734	2,33254
Öğrenciyi Tanıma Teknikleri ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	0-3 Yıl	42	18,7582	4,98184
	4-7 Yıl	56	16,1282	4,00190
	8-11 Yıl	35	15,9143	4,05384
	12-15 Yıl	54	15,4903	4,82612
	16-19 Yıl	84	14,4960	4,89175
	20-23 Yıl	50	12,7385	4,57050
	24 ve üstü yıl	57	12,9510	5,02534
Psikolojik Danışmanlık Becerileri ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	0-3 Yıl	42	15,3333	5,02999
	4-7 Yıl	56	13,3214	3,93634
	8-11 Yıl	35	14,3143	4,73269
	12-15 Yıl	54	13,2396	4,00832
	16-19 Yıl	84	12,9101	4,99872
	20-23 Yıl	50	12,2121	4,82353
	24 ve üstü yıl	57	11,9580	4,25312
Mesleki Rehberlik ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	0-3 Yıl	42	10,8617	4,70718
	4-7 Yıl	56	8,9947	3,76754
	8-11 Yıl	35	9,4000	3,39723
	12-15 Yıl	54	9,0556	3,41703
	16-19 Yıl	84	9,0881	3,87348
	20-23 Yıl	50	8,7563	3,58775
	24 ve üstü yıl	57	8,6205	3,72251
Eğitsel Rehberlik ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	0-3 Yıl	42	13,4303	5,29566
	4-7 Yıl	56	9,8949	3,98952
	8-11 Yıl	35	11,0571	4,70258
	12-15 Yıl	54	10,3519	4,04763
	16-19 Yıl	84	9,9424	4,11442
	20-23 Yıl	50	8,5623	3,16443
	24 ve üstü yıl	57	9,0191	3,50473
Kişisel-Sosyal Rehberlik ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	0-3 Yıl	42	22,9966	8,12620
	4-7 Yıl	56	18,4044	7,80836
	8-11 Yıl	35	19,7714	9,03616
	12-15 Yıl	54	17,1481	7,51955
	16-19 Yıl	84	16,4633	7,07098
	20-23 Yıl	50	15,0200	7,32201
	24 ve üstü yıl	57	15,5346	7,55055
Konsültasyon ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	0-3 Yıl	42	11,8033	4,61039
	4-7 Yıl	56	10,2275	4,13009
	8-11 Yıl	35	10,2286	4,20144
	12-15 Yıl	54	9,2037	3,78866
	16-19 Yıl	84	9,1279	4,23863
	20-23 Yıl	50	9,2178	4,17090
24 ve üstü yıl	57	9,1845	4,30391	

Özel Eğitim ve Kaynaştırma ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	0-3 Yıl	42	15,2663	5,53164
	4-7 Yıl	56	10,9855	4,71559
	8-11 Yıl	35	11,0000	4,90498
	12-15 Yıl	54	10,2407	4,51804
	16-19 Yıl	84	9,7268	4,10294
	20-23 Yıl	50	9,5437	4,45613
	24 ve üstü yıl	57	10,7242	5,19789
Davranış Problemleri ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	0-3 Yıl	42	11,0567	3,41350
	4-7 Yıl	56	8,3929	3,35575
	8-11 Yıl	35	8,8212	2,96353
	12-15 Yıl	54	7,7398	2,82893
	16-19 Yıl	84	7,7590	3,13244
	20-23 Yıl	50	6,7676	2,43452
	24 ve üstü yıl	57	7,3080	3,20553

Okul psikolojik danışmanlarının (rehber öğretmenlerin) ihtiyaç duydukları hizmet içi eğitim alanlarının kıdemlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemeye yönelik tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12: Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı Puanlarının Kıdeme Göre ANOVA Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Okul Rehberlik Programının Hazırlanması ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplararası	345,423	6	57,571	9,343	,000	1>2,3,4,5,6,7
	Gruplarıçi	2286,002	371	6,162			
	Toplam	2631,425	377				
Öğrenciyi Tanıma Teknikleri ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplararası	1222,944	6	203,824	9,318	,000	1>2,3,4,5,6,7 2,3,4>6,7 5>6
	Gruplarıçi	8115,528	371	21,875			
	Toplam	9338,472	377				
Psikolojik Danışmanlık Becerileri ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplararası	379,169	6	63,195	3,033	,007	1>2,4,5,6,7 3>6,7
	Gruplarıçi	7729,606	371	20,835			
	Toplam	8108,775	377				
Mesleki Rehberlik ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplararası	150,766	6	25,128	1,742	,110	
	Gruplarıçi	5352,421	371	14,427			
	Toplam	5503,187	377				
Eğitsel Rehberlik ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplararası	689,076	6	114,846	6,840	,000	1>2,3,4,5,6,7 3>6,7
	Gruplarıçi	6228,985	371	16,790			
	Toplam	6918,061	377				
Kişisel-Sosyal Rehberlik ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplararası	2119,055	6	353,176	6,010	,000	1>2,4,5,6,7 2,3>6,7
	Gruplarıçi	21803,285	371	58,769			
	Toplam	23922,340	377				
Konsültasyon ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplararası	278,565	6	46,428	2,629	,017	1>4,5,6,7
	Gruplarıçi	6551,507	371	17,659			
	Toplam	6830,072	377				
Özel Eğitim ve Kaynaştırma ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplararası	1033,223	6	172,204	7,734	,000	1>2,3,4,5,6,7
	Gruplarıçi	8260,703	371	22,266			
	Toplam	9293,926	377				
Davranış Problemleri ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplararası	531,363	6	88,560	9,387	,000	1>2,3,4,5,6,7 2>6 3>6,7
	Gruplarıçi	3500,096	371	9,434			
	Toplam	4031,459	377				

Yapılan ANOVA sonucunda elde edilen farklılığın istatistiksel olarak anlamlılığını test etmek amacıyla post hoc testlerinden LSD yönteminden yararlanılmıştır. Analiz sonucunda; okul psikolojik danışmanlarının, Okul Rehberlik Programının Hazırlanması, Öğrenciyi Tanıma Teknikleri, Psikolojik Danışmanlık Becerileri, Eğitsel Rehberlik, Kişisel-Sosyal Rehberlik, Konsültasyon, Özel Eğitim ve Davranış Problemleri alanlarındaki hizmet içi eğitim ihtiyaç düzeylerinin kıdeme göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Tablo 12'de, kıdemi 0 ile 3 yıl arasında olan psikolojik danışmanların hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının diğer gruplardan daha fazla olduğu görülmektedir. Ayrıca, kıdemi 20-23 yıl ve 24 yıl üstü olan psikolojik danışmanların hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının psikolojik danışma becerileri, öğrenciyi tanıma, kişisel sosyal rehberlik ve davranış bozuklukları alanlarında kıdemi 0-3 yıl, 4-7 yıl ve 8-11 yıl olan psikolojik danışmanlardan daha az olduğu bulunmuştur.

Tablo 13: Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı Puanlarının Görev Yapılan Okul Kademesine Göre Betimsel İstatistikleri

	Kademe	n	x	ss
Okul Rehberlik Programının Hazırlanması ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Anaokulu	19	5,8947	2,07885
	İlkokul	117	5,5291	2,50045
	Ortaokul	105	6,2095	2,81717
	Lise	136	5,7069	2,64401
Öğrenciyi Tanıma Teknikleri ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Anaokulu	19	17,1053	3,57297
	İlkokul	117	15,8797	5,03845
	Ortaokul	105	15,4383	4,71047
	Lise	136	13,5908	4,86367
Psikolojik Danışmanlık Becerileri ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Anaokulu	19	13,6025	4,55048
	İlkokul	117	12,8200	4,48257
	Ortaokul	105	13,8534	4,59476
	Lise	136	12,7692	4,62812
Mesleki Rehberlik ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Anaokulu	19	7,8421	3,13162
	İlkokul	117	9,2172	3,58899
	Ortaokul	105	9,4376	3,92536
	Lise	136	9,0377	3,96196
Eğitsel Rehberlik ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Anaokulu	19	10,6661	4,36313
	İlkokul	117	10,5247	4,37189
	Ortaokul	105	10,3725	4,24314
	Lise	136	9,5742	4,23219
Kişisel-Sosyal Rehberlik ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Anaokulu	19	19,5789	9,17918
	İlkokul	117	17,7656	7,96903
	Ortaokul	105	18,2170	7,75934
	Lise	136	16,4814	7,74665
Konsültasyon ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Anaokulu	19	9,9474	3,42335
	İlkokul	117	9,6771	3,87632
	Ortaokul	105	10,2656	4,68898
	Lise	136	9,1729	4,20775
Özel Eğitim ve Kaynaştırma ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Anaokulu	19	11,8947	5,75321
	İlkokul	117	10,1734	4,46480
	Ortaokul	105	11,4208	5,07581
	Lise	136	10,8718	5,15383
Davranış Problemleri ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Anaokulu	19	9,0526	3,43954
	İlkokul	117	8,0300	3,23645
	Ortaokul	105	8,2145	3,13292
	Lise	136	7,9025	3,35047

Okul psikolojik danışmanların (rehber öğretmenlerin) ihtiyaç duydukları hizmet içi eğitim alanlarının çalıştıkları okulun kademesine göre incelenmesine yönelik ANOVA sonuçları ise Tablo 14'de verilmiştir.

Tablo 14: Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı Puanlarının Kademeye Göre ANOVA Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Okul Rehberlik Programının Hazırlanması ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplarası	27,545	3	9,182	1,331	,264	
	Gruplariçi	2572,194	373	6,896			
	Toplam	2599,739	376				
Öğrenciyi Tanıma Teknikleri ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplarası	464,966	3	154,989	6,664	,000	4<1,2,3
	Gruplariçi	8675,627	373	23,259			
	Toplam	9140,593	376				
Psikolojik Danışmanlık Becerileri ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplarası	88,141	3	29,380	1,407	,240	
	Gruplariçi	7790,818	373	20,887			
	Toplam	7878,959	376				
Mesleki Rehberlik ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplarası	43,419	3	14,473	1,001	,392	
	Gruplariçi	5392,302	373	14,457			
	Toplam	5435,721	376				
Eğitsel Rehberlik ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplarası	71,776	3	23,925	1,303	,273	
	Gruplariçi	6850,302	373	18,365			
	Toplam	6922,078	376				
Kişisel-Sosyal Rehberlik ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplarası	285,319	3	95,106	1,526	,207	
	Gruplariçi	23246,272	373	62,322			
	Toplam	23531,591	376				
Konsültasyon ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplarası	72,319	3	24,106	1,356	,256	
	Gruplariçi	6630,754	373	17,777			
	Toplam	6703,073	376				
Özel Eğitim ve Kaynaştırma ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplarası	108,551	3	36,184	1,471	,222	
	Gruplariçi	9173,493	373	24,594			
	Toplam	9282,044	376				
Davranış Problemleri ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplarası	24,434	3	8,145	,766	,513	
	Gruplariçi	3964,245	373	10,628			
	Toplam	3988,678	376				

Analiz sonuçları incelendiğinde, okul psikolojik danışmanlarının hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının öğrenciyi tanıma teknikleri konusunda çalıştıkları okulun kademesine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir. Lise kademesinde çalışan psikolojik danışmanların öğrenciyi tanıma teknikleri alanında hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının diğer kademelerde çalışan psikolojik danışmanlardan daha az olduğu görülmektedir.

Tablo 15: Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı Puanlarının Mezun Olunan Lisansa Göre Betimsel İstatistikleri

	Lisans	n	x	ss
Okul Rehberlik Programının Hazırlanması ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	PDR	246	5,8551	2,70045
	EPH	75	5,4667	2,32107
	PSİKOLOJİ	37	6,0811	2,74245
Öğrenciyi Tanıma Teknikleri ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	PDR	246	15,5338	4,84322
	EPH	75	13,4790	5,17635
	PSİKOLOJİ	37	14,5093	4,90990
Psikolojik Danışmanlık Becerileri ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	PDR	246	13,3776	4,54922
	EPH	75	12,7067	4,76693
	PSİKOLOJİ	37	12,8002	5,20047
Mesleki Rehberlik ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	PDR	246	9,2370	3,75441
	EPH	75	9,0429	3,74441
	PSİKOLOJİ	37	8,6757	4,31441

Eğitsel Rehberlik ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	PDR	246	10,4728	4,35705
	EPH	75	9,2703	3,57436
	PSİKOLOJİ	37	9,9919	4,55853
Kişisel-Sosyal Rehberlik ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	PDR	246	18,1184	7,98015
	EPH	75	15,6514	7,02923
	PSİKOLOJİ	37	18,5135	9,21238
Konsültasyon ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	PDR	246	9,9998	4,34308
	EPH	75	9,0652	4,12716
	PSİKOLOJİ	37	9,3514	3,73583
Özel Eğitim ve Kaynaştırma ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	PDR	246	11,1968	4,96804
	EPH	75	9,4983	4,63235
	PSİKOLOJİ	37	11,7002	4,83947
Davranış Problemleri ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	PDR	246	8,3994	3,22505
	EPH	75	7,2101	3,10064
	PSİKOLOJİ	37	8,2432	3,68484

Okul psikolojik danışmanlarının (rehber öğretmenlerin) ihtiyaç duydukları hizmet içi eğitim alanlarının mezun oldukları lisans programına göre incelenmesine yönelik ANOVA sonuçları ise Tablo 16'de verilmiştir.

Tablo 16: Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı Puanlarının Lisansa Göre ANOVA Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Okul Rehberlik Programının Hazırlanması ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplararası	12,001	2	6,000	,867	,421	
	Gruplariçi	2456,065	355	6,918			
	Toplam	2468,065	357				
Öğrenciyi Tanıma Teknikleri ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplararası	252,529	2	126,265	5,214	,006	1>2
	Gruplariçi	8597,559	355	24,218			
	Toplam	8850,088	357				
Psikolojik Danışmanlık Becerileri ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplararası	31,744	2	15,872	,729	,483	
	Gruplariçi	7725,533	355	21,762			
	Toplam	7757,277	357				
Mesleki Rehberlik ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplararası	10,998	2	5,499	,378	,685	
	Gruplariçi	5161,046	355	14,538			
	Toplam	5172,043	357				
Eğitsel Rehberlik ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplararası	84,431	2	42,216	2,362	,096	
	Gruplariçi	6344,570	355	17,872			
	Toplam	6429,001	357				
Kişisel-Sosyal Rehberlik ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplararası	381,107	2	190,553	3,032	,049	1>2
	Gruplariçi	22313,866	355	62,856			
	Toplam	22694,972	357				
Konsültasyon ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplararası	56,344	2	28,172	1,567	,210	
	Gruplariçi	6384,179	355	17,984			
	Toplam	6440,522	357				
Özel Eğitim ve Kaynaştırma ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplararası	192,708	2	96,354	4,035	,019	2<1,3
	Gruplariçi	8478,020	355	23,882			
	Toplam	8670,727	357				
Davranış Problemleri ile İlgili Hizmet İçi Eğitim İhtiyacı	Gruplararası	81,784	2	40,892	3,873	,022	1>2
	Gruplariçi	3748,471	355	10,559			
	Toplam	3830,255	357				

Analiz sonuçları, okul psikolojik danışmanlarının hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının öğrenciyi tanıma teknikleri, kişisel-sosyal rehberlik, özel eğitim ve davranış problemleri konularında mezun oldukları lisans programına göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Tablo 16 incelendiğinde, PDR lisans programından mezun

olan psikolojik danışmanların öğrenciyi tanıma teknikleri, kişisel sosyal rehberlik ve davranış bozuklukları alanlarında hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının EPH lisans programından mezun olan psikolojik danışmanlara oranla daha fazla olduğu ve özel eğitim ve kaynaştırma alanında EPH lisans programından mezun olan psikolojik danışmanların hizmet içi ihtiyaçlarının PDR ve Psikoloji mezunu olanlara oranla daha az olduğu görülmektedir.

Okul Psikolojik Danışmanlarının (Rehber Öğretmenlerin) Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerine Yönelik Görüş ve Önerilerine İlişkin Bulgular

Araştırmada katılımcılardan hizmet içi eğitim etkinliklerinin sunumuna yönelik görüşleri de alınmıştır. Bu amaçla katılımcılardan daha önceden hizmet içi eğitim faaliyetine katılma durumları hakkında ve hizmet içi eğitimin kimler tarafından, ne zaman ve nerede yapılmasını uygun gördüklerine yönelik görüş alınmıştır. Araştırma sonucunda, katılımcıların çoğunun (%47,1) daha önce en az bir kez hizmet içi eğitim faaliyetine katılmış olduğu görülmektedir. Katılımcıların çoğunluğu (%31,1) hizmet içi eğitim faaliyetlerini alanında uzman kişilerden veya akademisyenlerden almak istediklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların %45,3'ü hizmet içi eğitim faaliyetlerinin Haziran ve Eylül seminer dönemlerinde düzenlenmesini önermektedir. Ayrıca, hizmet içi eğitim faaliyetlerinin rehberlik ve araştırma merkezlerinde verilmesinin uygun olacağı görüşünün ilk sırada yer aldığı görülmüştür.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırma sonucunda, okul psikolojik danışmanlarının hizmet içi eğitim ihtiyaçları konuları arasında en fazla ihtiyaç duydukları alanlar sırasıyla öğrenciyi tanıma teknikleri, psikolojik danışmanlık becerileri ve davranış problemleri ve uyum güçlükleri konu alanları olarak bulunmuştur. Bu araştırma bulgularına benzer olarak; Dinçel ve Demirtaş-Zorbaz (2015) tarafından anaokulu ve ilkokullarda görev yapan okul psikolojik danışmanlarının hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını belirlemeye yönelik yaptıkları çalışmada, en fazla eğitime ihtiyaç duyulan konular sırasıyla, istismar/ihmal, müdahale teknikleri, çocukla iletişim, uyum ve davranış bozuklukları olarak bulunmuştur. Adı geçen çalışmada ortaya çıkan ihmal/istismar ve müdahale tekniklerine yönelik eğitim ihtiyacı bu çalışmada psikolojik danışma becerileri kapsamında ele alınıp en önemli ikinci ihtiyaç alanı olarak ortaya çıkmıştır. Uyum ve davranış bozuklukları ihtiyaç alanının ise her iki çalışmada da önemli bir ihtiyaç konusu olduğu görülmektedir. Ayrıca, okul psikolojik danışmanlarının psikolojik danışma becerileri ve uygulamalarına yönelik hizmet içi eğitim ihtiyacının önemli olduğunu ortaya koyan başka bir çalışma da Yerin-Güneri, Büyükgöze-Kavas ve Koydemir (2007) tarafından yapılmıştır. Okul psikolojik danışmanlarının sorunlarını ele alan adı geçen çalışmada, psikolojik danışma uygulamalarının yetersiz olduğu, derslerin teorik ağırlıklı olması, staj süresinin yeterli olmaması ve stajların yüzeysel olması sorunları önemli bulunmuştur.

Bu araştırma sonucunda, okul psikolojik danışmanlarının en fazla hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları alan öğrenciyi tanıma teknikleri olarak bulunmuştur. Bu bulgu ile tutarlı olarak; Gültekin, Çubukçu ve Dal (2010) tarafından ilköğretim öğretmenlerinin eğitim öğretimle ilgili hizmet içi eğitim gereksinimlerini belirlemeye yönelik yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin öğrenciyi tanımaya yönelik hizmet içi eğitim ihtiyaçları ortaya çıkmıştır.

Bu çalışmada okul psikolojik danışmanlarının özel eğitim konularına ilişkin hizmet içi eğitim ihtiyaçları da ele alınmış ve bu alanda en fazla özel eğitime ihtiyaç duyulan konunun, gereksinimi olan öğrencilere yönelik rehberlik faaliyetleri olduğu belirlenmiştir. Bununla ilişkili olarak, Aksoy ve Diken (2009) tarafından rehber öğretmenlerin özel eğitimde psikolojik danışma rehberlik hizmetlerine ilişkin öz yeterlik algılarının araştırıldığı çalışmada, özellikle mesleğe yeni başlayan okul psikolojik danışmanlarının bu konuda kendilerini yetersiz hissettikleri ve özel eğitim alanında hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları bulunmuştur.

Özet olarak bu çalışmada elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar aşağıda belirtilmiştir:

1. Okul psikolojik danışmanlarının hizmet içi eğitim ihtiyaçları arasında en fazla ihtiyaç duydukları alanlar sırasıyla öğrenciyi tanıma teknikleri, psikolojik danışmanlık becerileri, davranış problemleri ve uyum güçlükleridir.
2. Öğrenciyi tanıma teknikleri alanında en çok ihtiyaç duyulan konu; psikolojik test tekniklerinden sırasıyla; zeka testleri, kişilik testleri, dikkat testleri, drama ve oyundur.
3. Psikolojik danışmanlık becerileri kapsamında en çok ihtiyaç duyulan konular sırasıyla; belirli bir kurama dayalı terapi teknik ve becerileri (Gestalt, bilişsel davranışçı, çözüm odaklı vb.), travmatik yaşantılara müdahale yöntemleri (kriz, doğal afet, yas, taciz vb.) ve psikoeğitsel grup uygulamalarıdır.

4. Davranış problemleri ve uyum güçlükleri alanında en çok ihtiyaç duyulan konu ise intihardır.
5. Okul psikolojik danışmanlarının en az ihtiyaç duydukları hizmet içi eğitim ihtiyaçları arasında okul rehberlik programının hazırlanmasıyla ilgili konular ve eğitsel rehberlik alanları yer almaktadır.
6. Araştırmada kadın psikolojik danışmanların her alanlardaki hizmet içi eğitim ihtiyaç düzeylerinin erkeklerinkinden daha fazla olduğu görülmektedir.
7. Mesleki kıdemi 0-3 yıl olan okul psikolojik danışmanlarının tüm alanlardaki hizmet içi eğitim ihtiyaç düzeylerinin, diğer kıdem gruplarından daha fazla olduğu görülmektedir.
8. Araştırmaya katılan rehberlik ve psikolojik danışmanlık programı mezunu olanların öğrenciyi tanıma teknikleri, kişisel-sosyal rehberlik, davranış bozuklukları alanlarındaki hizmet içi eğitim ihtiyaçları düzeyi eğitimde psikolojik hizmetler bölümü mezunlarına göre daha fazladır.
9. Özel eğitim ve kaynaştırma alanında ise eğitimde psikolojik hizmetler bölümü mezunlarının, psikoloji ve rehberlik ve psikolojik danışmanlık alanlarından mezun olanlara göre hizmet içi eğitim ihtiyacı düzeylerinin daha az olduğu bulunmuştur.

Araştırmada ulaşılan sonuçlara dayalı olarak aşağıdaki öneriler sunulabilir:

1. Okul psikolojik danışmanlarına yönelik düzenlenecek hizmet içi eğitim programlarında öğrencileri tanıma kullanılacak psikolojik testler, psikolojik danışmanlık becerileri, belirli bir kurama dayalı terapi ve teknikleri, davranış problemleri ve uyum güçlükleri, özel eğitimde rehberlik ve psikolojik danışmanlık konularına öncelik verilebilir.
2. Okul psikolojik danışmanlarına yönelik hizmet içi eğitimler düzenlenirken görev yapılan okul kademesi, mesleki kıdem, mezun olunan lisans programı göz önünde bulundurulabilir.
3. Hizmet içi eğitimler alanında uzman kişilerce verilmelidir.
4. Bu araştırmada çalışma grubu, Ankara ilindeki okullarda rehber öğretmen olarak görev yapanlardan ulaşılabilen ve gönüllü katılım sağlayan rehberlik ve psikolojik danışmanlık, eğitimde psikolojik hizmetler ve psikoloji bölümü mezunlarından oluşmaktadır. Benzer bir çalışma farklı bölgelerde çalışan rehber öğretmenler üzerinde de yapılabilir.

Not: Bu çalışma 27- 29 Ekim 2016 tarihlerinde Antalya'da düzenlenen 5th World Conference on Educational and Instructional Studies- WCEIS'de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

- Aksoy, V. ve Diken, I. H. (2009). Rehber öğretmenlerin özel eğitimde psikolojik danışma ve rehberliğe ilişkin öz yeterlik algılarının incelenmesi. *İlköğretim Online*, 8(3), 709-719.
- Çevikbaş, R. (2002). *Hizmet içi eğitim ve Türk merkezi yönetimindeki uygulaması*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Erişen, Y. (1998). Öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim programları geliştirmede eğitim ihtiyacı belirleme süreci. *Milli Eğitim Dergisi*, (140), 39-43.
- Dinçel, E. F. ve Demirtaş-Zorbaz, S. (2015). Okul Psikolojik danışmanlarının hizmet içi eğitim ihtiyaçları. 13.Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongre Bildiri Özeti Kitabı,(ss.1178-1180).
- Gültekin, M., Çubukçu, Z., & Dal, S. (2010). İlköğretim öğretmenlerinin eğitim öğretimi ilgili hizmet içi eğitim gereksinimleri. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 131-152.
- Gündüz, B. (2008). Öğrenci kişilik hizmetleri ve rehberlik. Bulunduğu eser: Deniz, E. ve Erözkan, A. (Ed.) *Psikolojik danışma ve rehberlik* (ss. 3-33). Ankara: Maya Akademi.
- Gökdere, M. ve Çepni, S. (2004). Üstün yetenekli öğrencilerin fen öğretmenlerinin hizmet içi ihtiyaçlarının değerlendirilmesine yönelik Bir çalışma: bilim sanat merkezi örnekleme. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (24)2, 1-14.

Johnson, B. ve Christensen, L. (2000). *Educational research: Quantitative and qualitative approaches*. Allyn: Bacon.

Kalkandelen, A. H. (1979). *Hizmetiçi Eğitim El Kitabı*. Ankara: Ajans/Türk Gazetecilik ve Matbaacılık San.

Pehlivan, İ. (1997). Türk kamu kesiminde hizmet içi eğitim sorunları araştırması. *Verimlilik Dergisi*, Sayı: 1997/3, 131.

Pişkin, M. (2006). Türkiye’de psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin dünü, bugünü ve yarını. Bulunduğu eser: Hesapçioğlu, M. ve Durmuş, A. (Ed.) *Türkiye’de Eğitim Bilimleri: Bir Bilonço Denemesi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Taymaz, A. H. (1997). *Hizmet içi Eğitim "Kavramlar, İlkeler, Yöntemler"*. Ankara: Tapu ve Kadastro Vakfı Matbaası.

Tuzgöl-Dost, M. ve Keklik, İ. (2012). Alanda çalışanların gözünden psikolojik danışma ve rehberlik alanının sorunları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 389-407.

Yerin Güneri, O., Büyükgöze Kavas, A., ve Koydemir, S. (2007). Okul psikolojik danışmanlarının profesyonel gelişimi: Acemilikten olgunlaşmaya giden zorlu yol. Bulunduğu eser: Özyürek, R., Korkut Owen, F. ve Owen, D. (Ed.) *Gelişen psikolojik danışma ve rehberlik, meslekleşme sürecinde ilerlemeler*, 1,(ss. 139-161).